

Pateikiamas bibliografinių sąrašų „Lietuvos parlamentinė sistema/parlamentarizmas“, spausdintų „Parlamento studijų“ 4 (2005 m.) ir 6 (2006 m.) numeriuose, tęsinys. Šiame sąrašė pristatomos 2006 m. II pusm. – 2011 m. I ketv. išleistos knygos ir publikuoti moksliniai straipsniai.

Knygos

Blažytė-Baužienė, Danutė. Lietuvos Seimo istorija : XX–XXI a. pradžia / Danutė Blažytė-Baužienė, Mindaugas Tamošaitis, Liudas Truska ; [ats. redaktorius Mindaugas Tamošaitis]. - Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2009] (Kaunas : Aušra). - 559, [1] p. : iliustr., faks., portr. - Knygos leidimą parėmė Lietuvos tūkstantmečio minėjimo direkcija. - Santr. angl. - Bibliogr.: p. 507–532. - Asmenvardžių r-klė: p. 533–545.

Pirmą kartą trys profesionalūs istorikai – dr. Danutė Blažytė-Baužienė, Mindaugas Tamošaitis ir prof. Liudas Truska – vienoje knygoje pristato Lietuvos Seimo istoriją nuo 1905 m. gruodžio 4–5 dienomis Vilniuje posėdžiavusio vadinamojo Didžiojo Vilniaus Seimo iki 2004–2008 m. Seimo kadencijos pabaigos. Archyvinėmis nuotraukomis iliustruotoje knygoje daug dėmesio skiriama modernųjų laikų lietuviškojo parlamentarizmo ištakoms, Lietuvos valstybingumo pamatus padėjusiam Steigiamajam Seimui (1920–1922), bendrais bruožais pristatomi I (1922–1923), II (1923–1926), III (1926–1927) Seimai, aiškinama „smetoninio“ Seimo (1936–1940) specifika, aptariama Lietuvos SSR Aukščiausiosios Tarybos vieta okupacinės valdžios struktūroje. Apibūdinama Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo (1990–1992) veikla, bendrais bruožais pristatomi Seimai, kurie dirbo 1992–1996, 1996–2000, 2000–2004 ir 2004–2008 metais.

Kalinauskas, Gintaras. Institute of parliamentary control of the executive power (the government): conception, models and implemen-

tation problems = Vykdomosios valdžios (vyriausybės) parlamentinės kontrolės institutas: samprata, modeliai, įgyvendinimo problemos : summary of doctoral dissertation : social sciences, law (01 S) / Gintaras Kalinauskas ; Mykolas Romeris University. - Vilnius : [Mykolas Romeris University], 2010. - 52 p.

Disertaciniame darbe, remiantis Didžiosios Britanijos, Vokietijos, Jungtinių Amerikos Valstijų ir Prancūzijos parlamentinės kontrolės modelių analize, vertinamas Lietuvos parlamentinės kontrolės modelis ir jo įgyvendinimas.

Kalinauskas, Gintaras. Parlamentinė kontrolė : monografija / Gintaras Kalinauskas ; [Mykolo Romerio universitetas]. - Vilnius : Registrų centras, 2010–2011. - 2 d.

D. 1: Teorija. - 2010 (Vilnius : Standartų sp.). - 144 p. : schem. - Santr. angl.

D. 2: Praktika. - 2011 (Vilnius : Standartų sp.). - 311, [1] p. : diagr., schem. - Santr. angl.

Pirmojoje monografijos knygoje (teorija) analizuojama parlamentinės kontrolės doktrinos genezė ir raida, supažindinama su ryškiausiais parlamentarizmo teorijos atstovais. Antrojoje knygoje analizuojamas užsienio šalių parlamentinės kontrolės institutų turinys, šios parlamentinės veiklos raiškos formos specifika, taip pat pateikiamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos parlamentinės kontrolės įgyvendinimo modelis.

Lietuva po Seimo rinkimų 2008 : [straipsnių rinkinys] / Vilniaus universitetas. Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas, Lietuvos politologų asociacija, Lietuvos laisvosios rinkos institutas ; [sudarytojas Algimantas Jankauskas]. - Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla, 2009 (Kaunas : Aušra). - 245, [1] p. : diagr.

Turinyje: Ramonaitė, Ainė. Vertybių kova Lietuvos politikoje: dėl ko ir su kuo kovojama?; Lukošaitis, Alvidas. Lietuviškas parlamentarizmas ir Seimo rinkimų pralaimėjimai; Kluonis, Mindaugas. Partijų institucionalizacija Lietuvoje: ketverių Seimo rinkimų rezultatų statistinė analizė ir kt.

Lietuvos Steigiamojo Seimo (1920–1922 metų) narių biografinis žodynas / Lituaniškosios tradicijų ir paveldo įprasminimo komisija, Vilniaus pedagoginis universitetas ; [sudarytojai Aivas Ragauskas, Mindaugas Tamošaitis ; redakcinė kolegija: Danutė Blažytė-Baužienė ... [et al.]. - Vilnius : Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2006. - 553, [1] p. : iliustr., faks., portr. - (Didysis Lietuvos parlamentarų biografinis žodynas ; t. 2). - Santr. angl.

Lietuvos Respublikos Seimų I (1922–1923), II (1923–1926), III (1926–1927), IV (1936–1940) narių biografinis žodynas / Lituaniškosios tradicijų ir paveldo įprasminimo komisija, Vilniaus pedagoginis universitetas ; [sudarytojai Aivas Ragauskas, Mindaugas Tamošaitis ; redakcinė kolegija: pirmininkas Česlovas Juršėnas ... [et al.]. - Vilnius : Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2007 ([Vilnius : VPU I-kl.]). - 847, [1] p. - (Didysis Lietuvos parlamentarų biografinis žodynas ; t. 3).

Maksimaitis, Mindaugas. Valstybės taryba Lietuvos teisinėje sistemoje (1928–1940) : monografija / Mindaugas Maksimaitis. - Vilnius : Justitia, 2006. - 184 p.

Ši monografija – pirmasis mėginimas išsamiai ir visapusiškai apibūdinti nevienodai visuomenės vertintą Lietuvoje 1928–1940 m. veikusią konstitucinę instituciją – Valstybės tarybą. Remiantis norminiais aktais, archyviniais dokumentais, informacine medžiaga ir negausiais literatūros šaltiniais, nagrinėjama Valstybės tarybos vieta Lietuvos teisinėje sistemoje, atskleidžiama jos kompetencija, sudėtis, organizavimo ir veiklos principai, santykis su kitomis to meto Lietuvos valstybės konstitucinėmis institucijomis, analizuojama konkreči Valstybės tarybos veikla ir jos rezultatai.

Parlamentarizmo genėzė Europoje ir Lietuvos atvejis : tarptautinės mokslinės konferencijos medžiaga / Parlamentinio bendradarbiavimo centras ; [sudarytojai A. Lukošaitis, M. Urbonaitė, R. Budn-

kaitė]. - Vilnius : [Parlamentinio bendradarbiavimo centras], 2008 (Vilnius : Baltijos kopija). - 141, [1] p.

Genesis of European parliamentarism and Lithuania's case : International Scientific Conference material / The Centre for Parliamentary Cooperation ; [sudarytojai A. Lukošaitis, M. Urbonaitė, R. Budnikaitė]. - Vilnius : [The Centre for Parliamentary Cooperation], 2008 (Vilnius : Baltijos kopija). - 156 p.

Turinyje: Petrauskas, Rimvydas. LDK bajoriško Seimo susiformavimas Vidurio Rytų Europos luominių susirinkimų raidos kontekste; Frost, Robert. Lietuvos indėlis formuojant parlamentinę kultūrą Lietuvos–Lenkijos Respublikoje 1500–1668 m.; Truska, Liudas. 1985–1990 metų Lietuvos TSR Aukščiausioji Taryba: evoliucija iš valdžios fikcijos į parlamentą; Bennich-Björkman, Li. Parlamento vaidmuo sėkmingai kuriant Lietuvos valstybę po 1991 m.; Žilys, Juozas. Parlamentinės demokratijos idėjos konstituciniame procese 1988–1992 metai; Vilkelis, Gintautas. Seimo kanceliarijos vaidmuo teisėkūros procese; Pokol, Bela. Parlamentarizmas ir valdžių padalijimo principas Vengrijoje; Marschall, Stefan. Tarptautinis parlamentarizmas po Europoje Antrojo pasaulinio karo – sėkmės istorija?; Berry, Roge. Parlamentiniai demokratijai kylantys iššūkiai – Vestminsterio požiūris; Lukošaitis, Alvidas. Parlamentarizmas Europoje ir Lietuvoje: bendros vertybės, skirtinga patirtis.

Parlamentas ir valstybinės valdžios institucijų sąranga : Liber Amicorum Česlovui Juršėnui : [monografija / Mykolo Romerio universitetas ; atsakingasis redaktorius Gediminas Mesonis]. - Vilnius : Mykolo Romerio universiteto Leidybos centras, 2008 (Vilnius : Baltijos kopija). - 593, [2] p. : portr. - Santr. angl.

Knygoje parlamentas ir parlamentarizmas nagrinėjami keliais aspektais: analizuojama istorinė Lietuvos parlamentarizmo raida, nagrinėjamos kai kurių parlamento veiklos problemos, sietinos su šiuolaikiniu konstitucionalizmu, ir apžvelgiama kai kurių užsienio šalių (Prancūzijos, Vokietijos, Čekijos, Graikijos, Pietų Afrikos Respublikos) atstovaujamojų institucijų reikšmė ir vieta valdžių pasidalijimo sistemose.

Partinės demokratijos pabaiga? Politinis atstovavimas ir ideologijos / [Ainė Ramonaitė, Alvydas Jokubaitis, Jūratė Kavaliauskaitė ... [et al.] ; sudarytoja Ainė Ramonaitė. – Vilnius : Versus aureus, [2009] (Vilnius : Petro ofsetas). - 350, [1] p. : diagr.

Knygoje siekiama atidžiai ir sistemingai ištirti partinės demokratijos padėtį Lietuvoje ir atsakyti į klausimą, ar, atsižvelgiant į demokratinius procesus poindustrinėse šalyse ir pokomunistinės visuomenės kontekstą, Lietuvoje įmanoma sveika partinė demokratija.

Socialdemokratai Lietuvos Respublikos Seimuose / Vytenis Povilas Andriukaitis, Danutė Blažytė-Baužienė, Gediminas Ilgūnas ... [et al.] ; [redakcinė kolegija: Juozas Olekas (pirmininkas) ... [et al.] ; Stepono Kairio fondas, Socialinių ekonominių tyrimų institutas. - Vilnius : Petro ofsetas, [2006] (Kaunas : Aušra). - 714, [1] p. : faks., portr. - Virš. aut. nenurodyti. - Santr. angl.

Šio leidinio idėja – bendrame politiniame istoriniame kontekste pažvelgti į žmones, kurie atstovavo Lietuvos socialdemokratijai visuose demokratiškai rinktuose Lietuvos Respublikos Seimuose, pastebėti tam tikras LSDP parlamentinės veiklos tendencijas įvairių kadencijų Seimuose pateikiant bendrą LSDP politinės veiklos apžvalgą. Knygoje pateikiamos 157 parlamentarų biografijos.

Unikaitė, Ingrida. Rinkimų kampanijos sąsajos su rinkimų rezultatais: LR Seimo rinkimų (1996–2004 m.) atvejis : daktaro disertacija : socialiniai mokslai, politikos mokslai (02S) / Ingrida Unikaitė ; Vytauto Didžiojo universitetas. - Kaunas : [Vytauto Didžiojo universiteto leidykla], 2007. - 170, [1] p.

Šio tyrimo objektas yra trijų – 1996 m., 2000 m. ir 2004 m. – Seimo rinkimų kampanijos. Tyrime yra analizuojamos Seimo rinkimų kampanijų ypatybės: t. y. kampanijų teisinis reglamentavimas, Lietuvos dienraščiuose pateiktos informacijos sklaida ir pobūdis bei kampanijų finansavimas, galimos rinkimų kampanijos sąsajos su rinkėjų balsavimo pasirinkimui, t. y. rinkimų rezultatais.

Veilentienė, Audronė. Lietuvos Respublikos Seimų įtaka užsienio politikai 1920–1927 metais [Rankraštis] : daktaro disertacija : humanitariniai mokslai, istorija (05 H) / Audronė Veilentienė. - Vilnius, 2010. - 304 p.

Disertacijos tyrimo objektas – Lietuvos Respublikos Seimo, Užsienio reikalų komisijos, frakcijų ir atskirų narių veikla ir įtaka užsienio politikos srityje 1920–1927 metais, Seimo ir Vyriausybės santykiai sprendžiant svarbiausias užsienio politikos problemas, frakcijų ir Seimo narių nuostatos užsienio politikos klausimais.

Straipsniai

Arlauskas, Saulius. Lietuvos Respublikos Prezidento statuso ir įgaliojimų tobulinimo galimybės parlamentinėje valdymo formoje / Saulius Arlauskas. - Santr. angl. - Bibliogr.: 10 pavad. // Jurisprudencija. - ISSN 1392-6195. - 2008, [t.] 4(106), p. 9–17.

Straipsnyje keliami idėja, kad neigiamas tendencijas Lietuvos valstybės valdžių santykiuose lemia netinkama parlamentinei respublikai konstitucinė valdžių padalijimo struktūra. Remiamasi Giovanni Sartorio atliktų įvairių pasaulio šalių politinių sistemų analize ir iš jos išplaukiančiomis kritinėmis išvadomis, aptariami Lietuvos politinės demokratijos ypatumai, taip pat valdžių krizių ir vykdomosios valdžios neefektyvaus veikimo priežastys. Siekiama parodyti, dėl kokių priežasčių prezidentinė valstybės valdymo forma sukuria konfliktinius valdžių santykius, taip pat aptariama, kokios priežastys lemia neefektyvią parlamentinę valdžios sandarą.

Bacevičius, Vaidotas. Apkaltos institutas ir konstitucinė atsakomybė: probleminiai aspektai / Vaidotas Bacevičius. - Santr. angl. - Bibliogr.: 18 pavad. ir išnašose // Jurisprudencija. - ISSN 1392-6195. - 2008, [t.] 9(111), p. 94–104.

Straipsnyje nagrinėjamas apkaltos instituto konstitucinis reguliavimas Lietuvoje ir užsienyje. Aptariami konstitucinės atsakomybės ypatumai ir apkaltos

pagrindai, konstitucinės sankcijos ir jų rūšys. Apžvelgiamos apkaltos proceso institucijos užsienio šalyse: Austrijoje, Čekijoje, Lenkijoje, Suomijoje, Vengrijoje, Vokietijoje, ir apkaltos proceso reguliavimas Lietuvoje.

Beinoravičius, Darijus. Apie įstatymo sampratą ir požymius / Darijus Beinoravičius. - Santr. angl. - Bibliogr. išnašose // Konstitucinė jurisprudencija. - ISSN 1822-4520. - 2009, Nr. 4(16), p. 192–210.

Analizuojama įstatymo samprata istoriniu aspektu. Aptariamos amžinojo, prigimtinio ir žmogiškojo įstatymų koncepcijos, padedančios suprasti šiuolaikinio įstatymo sampratą. Taip pat nurodomi ir aptariami formalūs įstatymo, kaip teisės akto, požymiai.

Deviatnikovaitė, Ieva. Parlamentinė kontrolė ir valdžių padalijimo principo įgyvendinimo problemos Lietuvoje / Ieva Deviatnikovaitė, Remigijus Kalašnykas. - Santr. angl. - Bibliogr.: 20 pavad. // Jurisprudencija. - ISSN 1392-6195. - 2007, [t.] 2(92), p. 61–67.

Straipsnyje analizuojama parlamentinės valdžios „kontrolės“ ir „priežiūros“ sąvokų esmė bei jų sąsaja su valdžių padalijimo principo įgyvendinimu Lietuvoje. Pagrindiniai skiriamieji šių sąvokų turiningieji požymiai – tikslingumas ir nepavaldumas. Išorinę valstybinę kontrolę Lietuvoje vykdo Seimas kaip įstatymų leidžiamoji valdžia. Kai kurie autoriai siaurina parlamentinės kontrolės ribas, priskirdami jai tik tiesioginį vykdomosios valdžios subjektų veiklos kontrolės vykdymą, apibrėžtą Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir Seimo statuto VII dalyje „Seimo priežiūrinė veikla“. Kiti autoriai parlamentinės kontrolės forma taip pat laiko teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą, kad būtų ištirta teisės aktų atitikties Konstitucijai ir įstatymams. Galima teigti, kad parlamentinė kontrolė vykdoma trejopai: 1) tiesiogiai vykdant vykdomosios valdžios veiklos kontrolę; 2) sudarant kontrolės misiją netiesiogiai atliekančius komitetus ir laikinąsias komisijas; 3) padedant Seimui atskaitingoms institucijoms.

Glebovė, Neringa. Valstybės tarnybos samprata ir valstybės tarnautojo statuso ypatumai / Neringa Glebovė. - Santr. angl. - Biblio-

gr.: 36 pavad., ir išnašose // Teisė. - ISSN 1392-1274. - T. 76 (2010), p. 130–148.

Straipsnyje pateikiama valstybės tarnybos ir valstybės tarnautojo sąvokų pritaikymo analizė. Nurodoma, kokios priežastys nulėmė vienos ar kitos koncepcijos pasirinkimą atitinkamu laikotarpiu. Taip pat nagrinėjamos valstybės tarnybos ir valstybės tarnautojo sąvokos ir jų vieta valstybės tarnyboje, valstybės tarnautoją nuo darbuotojo, dirbančio pagal darbo sutartį, skiriantys bruožai.

Jarukaitis, Irmantas. Bendrieji parlamentinės ir teisminės subsidarumo principo kontrolės aspektai / Irmantas Jarukaitis. - Santr. angl., p. 108. - Bibliogr.: 10 pavad. ir išnašose // Justitia. - ISSN 1392-5709. - 2007, Nr. 3, p. 55–68.

Straipsnyje aiškinama subsidarumo principo esmė ir raida. Aptariamasi nacionalinių parlamentų vaidmuo ir jų turimi svertai, taikomi užtikrinant, kad šio principo būtų laikomasi praktikoje, įskaitant ir Lietuvos Respublikoje galiojančią sistemą. Nagrinėjamas Europos Teisingumo Teismo vaidmuo įgyvendinant šio principo laikymosi kontrolę.

Jastramskis, Mažvydas. Partinių sistemų stabilumo samprata ir matavimas: Lietuvos situacija 1990–2010 metais / Mažvydas Jastramskis. - Lent., diagr. - Santr. angl. - Bibliogr. išnašose // Parlamento studijos. - ISSN 1648-9896. - [Nr.] 9 (2010), p. 144–169.

Straipsnyje analizuojamas Lietuvos partinės sistemos stabilumas 1990–2010 m. trijuose lygmenyse: rinkimų, parlamento ir vyriausybės. Matuojant šį reiškinį remiamasi Mogenso N. Pederseno, Peterio Mairo ir Giovannio Sartorio suformuotais tyrimo instrumentais, įvertinant jų trūkumus ir patobulinant. Daroma išvada, kad ilgainiui Lietuvos partinė sistema tapo nestabili visuose lygmenyse. Pirma, aukštas rinkimų nestabilumas pastebimas per visą 1990–2010 m. laikotarpį. Antra, Lietuvos partinėje sistemoje taip ir nepavyko įsitvirtinti nuosaukaus daugiapartizmo tipui. Trečia, konkurencijos dėl vyriausybės vietų struktūra po 2000 m. tapo visiškai destabilizuota. Be

to, straipsnyje patvirtinama, kad partinės sistemos stabilumas yra daugiadimensinis reiškinys.

Jurkevičius, Vaidas. Politinių partijų finansavimas Lietuvoje: tinamiausio modelio paieškos / Vaidas Jurkevičius. - Lent. - Santr. angl. - Bibliogr.: 60 pavad. // Politologija. - ISSN 1392-1681. - 2008, Nr. 2, p. 76–110.

Straipsnyje analizuojamas politinių partijų finansavimo mechanizmas Lietuvoje. Pristatoma kiekybinio ir kokybinio tyrimo, atlikto Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto mokslininkų 2005 m. pabaigoje – 2006 m. pradžioje, rezultatų analizė, kuri rodo, kad taisyklės, susijusios su politinių partijų finansavimu, nėra pakankamai veiksmingos. Straipsnyje nuodugnai atskleidžiami tiek privataus, tiek valstybinio politinių partijų finansavimo teisinio reglamentavimo ypatumai, aptariami atskiri praktiniai lėšų pasiskirstymo partijos viduje aspektai, vertinamas Lietuvos teisinėje sistemoje įtvirtintas mišrus partijų finansavimo modelis. Pateikiamos rekomendacijos, kaip reikėtų tobulinti teisinį reguliavimą siekiant didesnio partijų finansavimo skaidrumo ir efektyvumo Lietuvoje.

Kalinauskas, Gintaras. Pagrindiniai parlamentinės kontrolės subjektai Lietuvoje: Seimo nuolatiniai komitetai ir komisijos (praktiniai aspektai ir perspektyvos) / Gintaras Kalinauskas. - Lent., schem. - Santr. angl. - Bibliogr. išnašose // Konstitucinė jurisprudencija. - ISSN 1822-4520. - 2009, Nr. 3(15), p. 221–247.

Analizuojant Konstitucinio Tesimo doktriną išskiriamos pagrindinės Seimo, kaip leidžiamosios valdžios Lietuvoje, funkcijos: 1) įstatymų leidyba; 2) kontrolės funkcija; 3) steigiamoji funkcija; 4) biudžetinė funkcija. Seimas, vykdydamas kontrolės funkcijas, turi turėti tam tikrą struktūrą, kad galėtų tinkamai organizuoti darbą. Pagal Konstitucijos 76 straipsnį Seimo struktūrą ir darbo tvarką nustato Seimo statutas. Komentuojamos Seimo statuto nuostatos, apibrėžiančios parlamentinės kontrolės vykdymą. Aptariama Seimo nuolatinųjų komitetų ir komisijų parlamentinės kontrolės praktika ir perspektyvos.

Kasparavičius, Algimantas. Trečiojo Seimo užsienio politika : tarp iliuzijų ir pragmatizmo / Algimantas Kasparavičius. - Santr. angl. - Bibliogr. nuorodos išnašose // Parlamento studijos. - ISSN 1648-9896. - [Nr.] 8 (2009), p. 52–72.

Straipsnyje apžvelgiama 1926 m. birželio mėn. darbą pradėjusio Trečiojo Seimo veikla užsienio politikos srityje.

Kluonis, Mindaugas. 2009 metų Europos Parlamento rinkimų Lietuvoje rezultatai : aplinkybės ir prognozė / Mindaugas Kluonis. - Lent., diagr., schem., žml. - Santr. angl. - Bibliogr. nuorodos išnašose // Parlamento studijos. - ISSN 1648-9896. - [Nr.] 8 (2009), p. 133–153.

Straipsnyje analizuojami 2009 m. rinkimų į Europos Parlamentą rezultatai, jų įtaka Lietuvos partinės sistemos raidai, aptariamoms menko rinkėjų dalyvavimo priežastys. Taip pat apžvelgiamas Lietuvos politinių partijų priklausymo Europos Parlamento grupėms pagrindimas ir ideologinė atitiktis.

Kondratienė, Virginija. Lietuvos Respublikos Seimui atskaitingų institucijų paskirtis / Virginija Kondratienė. - Santr. angl. - Bibliogr.: 21 pavad. // Jurisprudencija. - ISSN 1392-6195. - 2007, [t.] 12(102), p. 67–74.

Straipsnyje analizuojama Lietuvos Respublikos Seimui atskaitingų institucijų, kaip administracinės teisės subjektų, vieta ir vaidmuo valstybės valdyme. Atskleidžiami Seimui atskaitingų institucijų teisinio statuso ypatumai, veiklos specifika. Išryškunami esminiai Seimui atskaitingų institucijų ir Seimo padalinių – komitetų ir komisijų – teisinės padėties ir įgaliojimų skirtumai.

Lukošaitis, Alvidas. Parlamentinės kontrolės įgyvendinimas Lietuvoje: metodologinės pastabos apie trūkinėjančią „šeimininko – samdinio grandinę“ // Politologija. - ISSN 1392-1681. - 2007, Nr. 2 (46), p. 38–72.

Straipsnyje analizuojamos parlamentinės kontrolės problemos Lietuvoje. Pagrindinis dėmesys skiriamas teoriniams (metodologiniams) instrumentams,

padėsiantiems skaitytojui geriau pažinti parlamentinės kontrolės subjektus, šiam procesui turinčius įtakos veiksnius, parlamentinės kontrolės efektyvumą užtikrinančias sąlygas ir kliūtis. Straipsnyje pateikiamos metodologinės pastabos iliustruojamos atrinktais Lietuvos politinės (parlamentinės kontrolės) praktikos pavyzdžiais.

Maksimaitis, Mindaugas. Apie Steigiamojo Seimo konstitucinės kūrybos pritaikymą išsivaduosiančiai Lietuvai: išėivijos požiūris (1945–1990) / Mindaugas Maksimaitis. - Santr. angl. - Bibliogr.: 55 pavad. // Jurisprudencija. - ISSN 1392-6195. - 2010, [t.] 4(122), p. 7–23.

Aptariamos svarbiausios publikacijos lietuvių išėivijos spaudoje, atspindinčios reikšmingą 1944 m. į Vakarų nuo besiantinančios antrosios sovietinės okupacijos pasitraukusiųjų indėlį į nepriklausomos Lietuvos konstitucinės raidos mokslinius tyrimus. Straipsnyje dėmesys koncentruojamas į išėivijos atstovų atliktus pagrindinių Lietuvos Steigiamojo Seimo konstitucinės reikšmės aktų – 1920 m. gegužės 15 d. rezoliucijos, konstatavusios nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo faktą ir svarbiausius tos valstybės kokybinius rodiklius, ir 1922 m. rugpjūčio 1 d. Lietuvos Valstybės Konstitucijos – mokslinius tyrimus.

Maksimaitis, Mindaugas. Lietuvos Seimo 1936 metų reforma / Mindaugas Maksimaitis. - Santr. angl. - Bibliogr.: 29 pavad. // Jurisprudencija. - ISSN 1392-6195. - [t.] 9(87) (2006), p. 19–25.

Straipsnyje, remiantis norminiais aktais, oficialia ir archyvine medžiaga bei tyrinėjimais, teisės požiūriu įvertinami 1936 m. Seimo statuto inicijavimo ypatumai ir priėmimo procedūra. Aptariamos svarbiausios šiuo Statutu nustatytos parlamentinės procedūros taisyklės, palyginti su taisyklėmis, esančiomis ankstesniuose Seimo statuteose.

Maksimaitis, Mindaugas. Lietuvos Tarybos institucionalizavimasis paskelbus nepriklausomybę / Mindaugas Maksimaitis. - Santr. angl. - Bibliogr.: 25 pavad. ir išnašose // Jurisprudencija. - ISSN 1392-6195. - 2008, [t.] 9(111), p. 37–45.

Straipsnyje aptariamos Lietuvos Tarybos, 1918 m. paskelbusios Lietuvos nepriklausomybę, priemonės, skirtos nepriklausomybei įgyvendinti – jos institucionalizavimasis siekiant iš vokiečių okupacinės administracijos perimti valstybinę valdžią. Lietuvių Vilniaus konferencija, dirbusi 1917 m. rugsėjo 18–23 dienomis, suformavo Lietuvos (Tautos) Tarybą, visuomeninę politinę instituciją, turėjusią ne tik ginti visuomenę nuo okupantų, bet ir parengti sąlygas valstybei steigti ir Steigiamajam Seimui, užbaigiančiam jos steigimo aktą, sušaukti. Valstybės Taryba 1918 m. lapkričio 2 d. priėmė laikiną Lietuvos konstitucinį aktą – Lietuvos Vals-tybės Laikinosios Konstitucijos Pamatinius Dėsnius – trumpą dokumentą, kurio preambulėje priminė nesisavinanti Steigiamojo Seimo prerogatyvos spręsti Lietu- vos Valstybės valdymo formos ir konstitucijos, o šios Laikinosios Konstitucijos pa- grindais steigianti tik laikiną tos valstybės valdžią. Ši valstybės valdžia Laikinojoje Konstitucijoje buvo konstruojama parlamentarizmo pagrindais, kurių elementai Valstybės Tarybos veikloje buvo pradėję formuotis dar prieš priimant Konstituciją.

Maksimaitis, Mindaugas. Teisinis rengimasis Steigiamojo Seimo rinkimams / Mindaugas Maksimaitis. - Santr. angl., p. 164. - Bibliogr. išnašose // Justitia. - ISSN 1392-5709. - 2010, Nr. 1, p. 111–118.

Straipsnyje aptariamos Steigiamojo Seimo rinkimų įstatymo rengimo peripetijos. Apie būsimą Steigiamąjį Seimą ir jo vaidmenį atkuriant Lietuvos valstybę Vilniaus lietuvių konferencijos rezoliucijoje buvo kalbėta jau 1917 m. rudenį. Lietuvos Taryba buvo įpareigota ne tik parengti sąlygas valstybei steig- ti, bet ir demokratiniais pagrindais organizuoti Steigiamojo Seimo sušaukimą atkuriamos Lietuvos valstybės organizavimo darbui užbaigti. Tarybos įsiparei- gojimas kuo greičiau sušaukti demokratinio būdu Lietuvos gyventojų išrinktą Steigiamąjį Seimą buvo išreikštas garsiajame 1918 m. vasario 16 d. akte. Dėl su- dėtingų politinių aplinkybių 1919 m. gegužės 18 d. jau M. Sleževičiaus Minis- trų kabinetas ėmėsi iniciatyvos sudaryti komisiją Steigiamojo Seimo rinkimų įstatymui rengti. Nors Steigiamojo Seimo rinkimų įstatymo projektas turėjo būti pateiktas Ministrų kabinetui 1919 m. liepos 31 d., jis buvo pristatytas tik rugsėjo 11 d. Valstybės taryba 1919 m. spalio 30 d. priėmė Lietuvos Steigiamo- jo Seimo rinkimų ir Rinkimų laisvės apdraudimų įstatymus.

Masnevaitė, Elena. Dalies rinkimų kampanijos išlaidų kompensavimas: Lietuvos atvejis lyginamajame kontekste / Elena Masnevaitė // Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo biuletenis: administracinė jurisprudencija, administracinių teismų praktika, administracinė doktrina. - ISSN 1822-8224. - 2009, Nr. 7(17), p. 345-363.

Straipsnyje išsamiai aprašomas Lietuvos rinkimų kampanijos dalies išlaidų kompensavimo reglamentavimas ir praktika, aptariami probleminiai aspektai. Publikacijoje apibūdinamas Šiaurės Amerikos politinių partijų valstybinio finansavimo pagrindu laikytinas 1971 m. Federalinio rinkimų įstatymo novatoriškumas. Rašoma apie dalies rinkimų kampanijos išlaidų kompensavimo arba politinių partijų finansavimo skirtingose šalyse (Liuksemburge, Ispanijoje, Lenkijoje, Prancūzijoje, Serbijoje, Vokietijoje ir kt.) formas bei nustatytas sąlygas finansavimui gauti.

Masnevaitė, Elena. Politinių partijų finansavimo modeliai Lietuvos kontekste / Elena Masnevaitė. - Santr. angl. - Bibliogr.: 41 pavad. // Teisė. - ISSN 1392-1274. - T. 67 (2008), p. 91-104.

Politinių partijų finansavimas – vienas iš labiausiai dinamiškų ir problemišκών viešosios teisės institutų, kuriame susipina įvairūs „tarpdalykiniai“ klausimai, t. y. konstitucinės, administracinės, mokesčių ar baudžiamosios teisės aspektai. Straipsnyje analizuojama, kokie subjektai ir kokiomis formomis turi teisę finansuoti Lietuvos politines partijas ir kokią tai turi įtaką jų nepriklausomumui. Autorė, atsižvelgdama į kitų Europos valstybių patirtį šioje srityje, atskleidžia Lietuvos politinių partijų finansavimo teisinio reguliavimo trūkumus ir pranašumus bei pateikia siūlytinių korekcijų rekomendacijas.

Masnevaitė, Elena. Valstybinis politinių partijų finansavimas Lietuvoje / Elena Masnevaitė. - Santr. angl. - Bibliogr.: 49 pavad., ir išnašose // Teisė. - ISSN 1392-1274. - T. 70 (2009), p. 119-135.

Straipsnyje analizuojami Lietuvos politinių partijų finansavimo iš valstybės biudžeto būdai (tiesioginis ir netiesioginis) ir formos. Remiantis kitų Europos valstybių patirtimi, atskleidžiami diskutuoti pasirenkto valstybi-

nio politinių partijų finansavimo modelio aspektai, neproporcingos viešosios paramos problematika.

Mitrulevičius, Gintaras. Socialdemokratų santykis su Lietuvos Respublikos demokratizacijos procesu Steigiamojo Seimo darbo metu 1920–1922 m. / Gintaras Mitrulevičius. - Santr. angl. - Bibliogr. išnašose // Parlamento studijos. - ISSN 1648-9896. - [Nr.] 9 (2010), p. 79–124.

Straipsnyje, remiantis Lietuvos Respublikos Steigiamojo Seimo stenogramomis, laikraščiu „Socialdemokratas“ ir kitais istoriniais šaltiniais, parodomas Lietuvos socialdemokratų partijos (LSDP) ir jos frakcijos Steigiamajame Seime santykis su Lietuvos Respublikos demokratizacijos procesu Steigiamojo Seimo darbo laikotarpiu.

Palidauskaitė, Jolanta. Interesų konflikto reguliavimo praktika Lietuvoje : balansuojant ant privačiojo ir viešojo intereso ribos / Jolanta Palidauskaitė. - Lent. - Santr. angl. k. - Bibliogr. : 48 pavad., ir išnašose // Politologija. - ISSN 1392-1681. - 2010, Nr. 1, p. 3–39.

Straipsnyje analizuojamas teisinis interesų konflikto reguliavimas Lietuvoje. Aptariamos interesų konflikto etinės ir teisinės problemos, pateikiami interesų konflikto sąvokos apibūdinimai. Interesų konflikto teisinio reglamentavimo analizė pradedama 1919 m. išleistu Įstatymu „Dėl valdininkų pareigų ėjimo atlyginimo“, kuriame buvo suformuluoti keli esminiai principai, iš kurių pažymėtina, kad valdininkas už algą gali eiti pareigas tik vienoje įstaigoje. Siekiant išvengti giminių ir pažįstamų protegavimo valstybės tarnyboje, 1920 m. sausio 20 d. buvo išleistas specialus Vyriausybės įsakymas. Pagal šį įstatymą buvo draudžiama priimti į valstybės tarnybą pirmos ir antros eilės gimines, būti vieni kitų vadovais ir pavaldiniais. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę specialus įstatymas, bandantis užkirsti kelią interesų konfliktams buvo priimtas 1997 m. liepos 2 d. Spausdinama lentelė, kurioje surašyti viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo pokyčiai 1997 m., 2000 m. ir 2009 m.

Paukštytė, Loreta. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos samprata ir modelis 1918–1940 metais / Loreta Paukštytė. - Santr. angl. - Bibliogr.: 39 pavad. // Jurisprudencija. - ISSN 1392-6195. - 2008, [t.] 1(103), p. 64–71.

Straipsnyje, remiantis teisės aktais, atliktais tyrimais ir atitinkama literatūra, apibrėžiama Lietuvos valstybės tarnybos samprata ir modelis, susiformavęs 1918–1940 metais. Taip pat nagrinėjama, ar Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos formavimuisi turėjo įtakos carinėje Rusijoje taikytas karjeros valstybės tarnybos modelis. Siekiant valstybės tarnybą priskirti vienam ar kitam modeliui (karjeros ir postų), nagrinėjamos valstybės tarnybos ir valstybės tarnautojo sąvokos.

Ramonaitė, Ainė. Kodėl žmonės nestoja į partijas? Lietuvos gyventojų požiūrio į partinę narystę analizė / Ainė Ramonaitė. - Lent., diagr. - Santr. angl. - Bibliogr.: 23 pavad., ir išnašose // Politologija. - ISSN 1392-1681. - 2010, Nr. 2, p. 3–29.

Straipsnyje nagrinėjamas Lietuvos žmonių požiūris į partinę narystę, ieškant atsakymo, ar ir kodėl žmonės nelinkę stoti į politines partijas. Derinant kiekybinę ir kokybinę analizę, straipsnyje nagrinėjamas žmonių požiūris į partijas, atskleidžiami svarbiausi nestojimo į partiją motyvai, įvertinamas partinės narystės potencialas. Analizės rezultatai rodo, kad nemažas žmonių procentas norėtų stoti į partiją, tačiau nėra gavę kvietimo. Vyraujantys nenoro stoti į partijas motyvai yra nesidomėjimas politika, prastas savo kompetencijos vertinimas ir nenoras būti priklausomam. Analizė leidžia teigti, kad menką partinės narystės lygį Lietuvoje geriau gali paaiškinti ne komunistinis paveldas, o partijų nesuinteresuotumas investuoti į narystės plėtrą.

Sinkevičius, Vytautas. Delimitation of the powers of the Seimas and the government: some aspects of constitutional doctrine = Seimo ir Vyriausybės įgaliojimų atribojimas: kai kurie konstitucinės doktrinos aspektai / Vytautas Sinkevičius. - Santr. liet. - Bibliogr.: 26 pavad. ir išnašose // Jurisprudencija. - ISSN 1392-6195. - 2010, [t.] 1(119), p. 43–68.

Straipsnyje analizuojama, kokiais kriterijais remiantis Lietuvos konstitucinėje jurisprudencijoje yra atskiriami Seimo ir Vyriausybės įgaliojimai. Parodoma, kaip Konstitucinis Teismas aiškina Konstitucijoje įtvirtintą valstybės valdžių padalijimo principą. Teigiama, kad jeigu Konstitucijoje nustatyta, jog tam tikrus santykius reguliuoja įstatymas, tai tokie santykiai gali būti reguliuojami tik tokiu teisės aktu, kuris turi būtent įstatymo formą, kad tokių santykių negalima reguliuoti Vyriausybės nutarimais arba kitais vykdomosios valdžios aktais. Remiantis Konstitucinio Teismo nutarimais parodoma, kad Konstitucijoje tiesiogiai nustatius konkrečios valstybės valdžios institucijos įgaliojimus, viena valstybės valdžios institucija negali iš kitos perimti tokių įgaliojimų, jų perduoti arba atsakyti, tokie įgaliojimai negali būti pakeisti ar apriboti įstatymu.

Svarstoma, ar Diplomatinės tarnybos įstatymo nuostata, kad diplomatinio atstovo kandidatūra turi būti iš anksto apsvartyta Seimo Užsienio reikalų komitete, neprieštaruja Konstitucijai.

Sinkevičius, Vytautas. Kas gali būti renkamas Seimo nariu: kai kurių reikalavimų sampratos probleminiai aspektai / Vytautas Sinkevičius. - Santr. angl. - Bibliogr.: 17 pavad. // Konstitucinė jurisprudencija. - ISSN 1822-4520. - 2008, Nr. 3(11), p. 98–126.

Publikacijoje analizuojamos Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir Seimo rinkimų įstatymo nuostatos bei tuo remiantis aiškinami kai kurie reikalavimai, kuriuos turi atitikti asmuo, kad galėtų būti renkamas Seimo nariu.

Sinkevičius, Vytautas. Konstitucinių įstatymų samprata: teoriniai aspektai / Vytautas Sinkevičius. - Santr. angl. - Bibliogr.: 17 pavad. // Jurisprudencija. - ISSN 1392-6195. - 2008, [t.] 2(104), p. 28–38.

Konstitucinių įstatymų sąvoka vartojama Konstitucijos 47, 69, 72, 150 straipsniuose. Teisės mokslinėje literatūroje yra pateikiama skirtingų nuomonių apie tai, kokie įstatymai yra konstituciniai, kokia jų prigimtis ir paskirtis, teisinė galia, kokia balsų dauguma jie gali būti priimami ir keičiami. Konstituciniai įstatymai, kurie yra Konstitucijos sudedamoji dalis, kartais sujungiami

(grupuojami) su konstituciniais įstatymais, galinčiais atsirasti iš Konstitucijos 69 straipsnyje minimo konstitucinių įstatymų sąrašo. Konstitucijos 47 straipsnio pakeitimai sąlygojo ir Konstitucinio Teismo suformuotos oficialios konstitucinės doktrinos dėl konstitucinių įstatymų pasikeitimą.

Sinkevičius, Vytautas. Kovo 11-oji: nepriklausomybės atkūrimo teisinė konstrukcija / Vytautas Sinkevičius. - Santr. angl. - Bibliogr.: 10 pavad. ir išnašose // Jurisprudencija. - ISSN 1392-6195. - 2010, [t.] 3(121), p. 55–71.

Straipsnyje analizuojami Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo 1990 m. kovo 11 d. priimti teisės aktai, susiję su Lietuvos nepriklausomos valstybės atkūrimu. Atskleidžiama tą dieną priimtų teisės aktų chronologija, tyrinėjama, kodėl pirmiau buvo priimtas būtent šis teisės aktas, o tik paskui kitas; nagrinėjamos aplinkybės, lėmusios teisės aktų turinį, parodomos teisės aktų sąsajos.

Sinkevičius, Vytautas. Removal of the President of the Republic from Office: Some Theoretical Aspects of the Constitutional Delict = Respublikos Prezidento pašalinimas iš pareigų: kai kurie konstitucinio delikto teoriniai aspektai / Vytautas Sinkevičius. - Santr. liet. // Jurisprudencija. - ISSN 1392-6195. - 2010, [t.] 4(122), p. 71–94.

Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 74 straipsnį Respublikos Prezidentas gali būti pašalintas iš pareigų apkaltos proceso tvarka už šiurkštų Konstitucijos pažeidimą, priesaikos sulaužymą arba paaiškėjus, kad padarytas nusikaltimas. Respublikos Prezidentą iš pareigų gali pašalinti tik Seimas, tai daroma apkaltos proceso tvarka, kurią nustato Seimo statutas. Apkaltos institutas yra Respublikos Prezidento ir kitų Konstitucijoje nurodytų valstybės pareigūnų veiklos viešos demokratinės kontrolės ir jų atsakomybės visuomenei būdas.

Konstitucijos 107 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata reiškia tai, ar už veiksmus, kuriuos Konstitucinis Teismas pripažino prieštaraujančiais Konstitucijai, pašalinti asmenį iš pareigų. Respublikos Prezidento konstitucinė atsakomybė nuo kitos teisinės atsakomybės skiriasi ir tuo, kad yra taikomos

ypatingos sankcijos. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad apkaltos instituto konstitucinė paskirtis – užkirsti kelią asmenims, šiurkščiai pažeidusiems Konstituciją, sulaužiusiems priesaiką, užimti tokias Konstitucijoje numatytas pareigas, kurių ėjimo pradžia yra susijusi su Konstitucijoje nurodytos priesaikos davimu.

Sinkevičius, Vytautas. Seimas – tautos atstovybė (konstituciniai pagrindai) / Vytautas Sinkevičius. - Santr. angl. - Bibliogr.: 15 pavad. // Jurisprudencija. - ISSN 1392-6195. - [t.] 9(87) (2006), p. 52–60.

Aptariama Seimo, kaip Tautos atstovybės, konstitucinė samprata, pateikiamos nuostatos, kuriomis grindžiama Konstitucijoje įtvirtinta Tautos atstovybės koncepcija. Pagal Konstituciją tik Seimas yra Tautos atstovybė, nes tik Seimo nariai yra Tautos atstovai. Jokia kita valstybės valdžios institucija nėra Tautos atstovybė; joks kitas valstybės pareigūnas nėra Tautos atstovas. Analizuojamas Seimo tęstinumas, aptariama sovietinės okupacijos laikotarpiu (1940–1990) funkcionavusių vadinamųjų „Lietuvos TRS Aukščiausiųjų Tarybų“ prigimtis, pagrindžiama, kodėl „Lietuvos TRS“ negalima laikyti valstybe. Aptariama Seimo nario statuso, jo priesaikos konstitucinė reikšmė.

Sinkevičius, Vytautas. Seimo galių ribojimo konstituciniai pagrindai: kai kurie teoriniai aspektai / Vytautas Sinkevičius. - Santr. angl. - Bibliogr. : 25 pavad., ir išnašose // Parlamento studijos. - ISSN 1648-9896. - [Nr.] 9 (2010), p. 170–195.

Straipsnyje aptariama Seimo, kaip Tautos atstovybės, konstitucinė samprata, nagrinėjamas valdžių padalijimo principo turinys. Seimas yra Tautos atstovybė, per Seimo priimamus įstatymus Tautos valia įgauna valstybinės valios formą. Tautos suvereni galia nėra absoliuti, Seimas savo veikloje yra saistomas Konstitucijos. Lietuvos valstybės valdžia organizuota remiantis valdžių padalijimo principu. Konstitucinio Teismo jurisprudencija rodo, kad įstatymai, kiti Seimo priimti teisės aktai dažnai pripažįstami prieštaraujančiais Konstitucijai būtent dėl to, kad yra pažeidžiamas valdžių padalijimo principas. Nagrinėjant Seimo, kaip Tautos atstovybės, konstitucinę sampratą, išskiriama keletas nuos-

tatų, kuriomis grindžiama ta samprata. Konstitucinė nuostata, kad Seimo, kaip Tautos atstovybės, galias riboja Konstitucija reiškia, kad Seimas, vykdydamas jam pagal Konstituciją priskirtus įgaliojimus, negali peržengti ribų, kurias jam Konstitucijoje nustatė Tauta. Straipsnyje išsamiai analizuojami kai kurie Konstitucijos sampratos aspektai. Aiškinama konstitucinės nuostatos „reguliuoja įstatymas“ reikšmė. Teigiama, kad Konstitucijoje nustatyta, jog tam tikrus santykius reguliuoja įstatymas, vadinasi, tokie santykiai gali būti reguliuojami tik tokiu teisės aktu, kuris turi būtent įstatymo formą.

Sinkevičius, Vytautas. Seimo narių rinkimai: kai kurie teoriniai ir praktiniai rinkimų teisės aspektai / Vytautas Sinkevičius. - Santr. angl. - Bibliogr.: 17 pavad. ir išnašose // Jurisprudencija. - ISSN 1392-6195. - 2008, [t.] 9(111), p. 54–65.

Straipsnyje aptariami Konstitucijoje įtvirtinti principai, kuriais remiantis asmuo gali būti išrinktas Seimo nariu. Seimo rinkimų demokratiškumą užtikrina Seimo rinkimų konstituciniai principai. Anot straipsnio autoriaus, būtų nepagrįsta Seimo rinkimų principais laikyti tik Konstitucijos 55 straipsnyje įtvirtintas nuostatas, jog Seimo rinkimai yra visuotiniai, tiesioginiai, kad rinkimų teisė yra lygi, o balsavimas slaptas. Teigiama, kad Konstitucijoje yra įtvirtinti ir kiti Seimo rinkimų principai, kurie užtikrina, kad rinkimai būtų demokratiški ir laisvi. Konstitucijoje nustatyti reikalavimai asmeniui, kuriuos jis turi atitikti, kad galėtų būti renkamas Seimo nariu, atitinkami reikalavimai nustatyti ir Seimo rinkimų įstatyme, tik turi kitokią tekstinę išraišką. Analizuojama, koks Seimo rinkimų įstatyme nustatytų reikalavimų santykis su reikalavimais, nurodytais Konstitucijoje.

Sinkevičius, Vytautas. Vyriausybės įgaliojimų grąžinimo išrinkus Respublikos Prezidentą konstitucinė doktrina: kai kurie argumentavimo aspektai / Vytautas Sinkevičius. - Santr. angl. - Bibliogr.: 11 pavad. ir išnašose // Jurisprudencija. - ISSN 1392-6195. - 2009, [t.] 4(118), p. 63–84.

Politinė ir teisinė diskusija dėl to, ar Vyriausybė, grąžinusi įgaliojimus iš-

rinkus Respublikos Prezidentą, turi atsistatydinti, ar ji gali veikti toliau, pirmą kartą kilo 1997 m. pabaigoje, kai buvo renkamas Respublikos Prezidentas. Vyriausybė kreipėsi į Konstitucinį Teismą, prašydama ištirti, ar Seimo 1996 m. gruodžio 10 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ neprieštarauja Konstitucijos 92 straipsnio 4 daliai, kurioje nustatyta, kad išrinkus Respublikos Prezidentą Vyriausybė grąžina jam savo įgaliojimus. Konstitucinis Teismas nutarimą šioje byloje priėmė 1998 m. sausio 10 d. Jame buvo pateikta ir Vyriausybės įgaliojimų grąžinimo išrinkus Respublikos Prezidentą samprata. Straipsnyje analizuojami kai kurie argumentai, kuriais Konstitucinis Teismas grindė Vyriausybės įgaliojimų grąžinimo išrinkus Respublikos Prezidentą oficialią konstitucinę doktriną. Tai argumentai, susiję su nepasitikėjimo Ministru Pirmininku pareiškimu ir su Konstitucijos 101 straipsnio 1 dalyje numatytu Vyriausybės įgaliojimų iš naujo gavimu (kai pasikeičia daugiau kaip pusė ministrų).

Skirius, Juozas. JAV lietuvio Leonardo Šimučio parlamentinės veiklos bruožai 1926–1927 metais / Juozas Skirius. - Santr. angl. - Bibliogr. nuorodos išnašose // Parlamento studijos. - ISSN 1648-9896. - [Nr.] 8 (2009), p. 107–119.

Lietuvos pirmosios respublikos laikotarpiu parlamentinėje veikloje žinomi du Amerikos lietuvių atstovai – Julius Kaupas ir Leonardas Šimutis. Jų išrinkimą (įtraukimą į sąrašą) reikia vertinti kaip Lietuvos valdžios ir politinių partijų nuolaidą išeivijai už suteiktą visokeriopą paramą kuriant Lietuvos valstybingumą. Straipsnyje bandoma išsamiau aptarti vieno jų – žinomo ir įtakingo JAV lietuvių katalikų veikėjo L. Šimučio kelią į Lietuvos parlamentą ir politinį darbą.

Tamošaitis, Mindaugas. Demokratijos „išdavimo“ pamoka Lietuvos valstiečių liaudininkų partijai / Mindaugas Tamošaitis. - Santr. angl. - Bibliogr. nuorodos išnašose // Parlamento studijos. - ISSN 1648-9896. - [Nr.] 8 (2009), p. 73–86.

Straipsnyje prisimenamas 1926 m. gruodžio 17 d. Lietuvoje įvykęs valsty-

bės perversmas, kai žlugo demokratinė parlamentinė santvarka ir šalyje pradėjo formuotis antidemokratinis valdymas. Perversmo metu demokratija, tikraja to žodžio prasme, buvo išduota. Dėl to, kas įvyko, išskirtinė atsakomybė tenka valstiečių liaudininkų vadovybei, kuri, turėdama savo rankose valdžią, lemiamu momentu demokratijos ne tik negynė, bet netgi perversmininkams padėjo legalizuoti jų antidemokratinis veiksmus. Toks liaudininkų vadovybės poelgis turėjo skaudžių pasekmių tolimesnei šalies ir partijos raidai. Daroma išvada, kad 1926 m. gruodžio 17 d. liaudininkų vadų veiksmai – pamoka, kaip nereiškia elgtis iškilus pavojui demokratinėi santvarkai. Tyrimas parengtas remiantis archyvine medžiaga, to meto periodine spauda, amžininkų atsiminimais, istorikų tyrimais.

Trainauskienė, Sigita. Narystės Europos Sąjungoje įtaka parlamento ir vyriausybės santykiams / Sigita Trainauskienė. - Santr. angl. - Bibliogr.: 16 pavad., ir išnašose // Parlamento studijos. - ISSN 1648-9896. - [Nr.] 8 (2009), p. 154–168.

Straipsnyje aptariama įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių tarpusavio sąveika ir galimi jos pokyčiai, susiję su valstybės naryste Europos Sąjungoje.

Truska, Liudas. Steigiamasis Seimas ir jo vieta naujųjų laikų Lietuvos istorijoje // Lietuvos Steigiamojo Seimo (1920–1922 metų) narių biografinis žodynas. - V., 2006, p. 7–59.

Straipsnyje apžvelgiamos Steigiamojo Seimo ištakos, rinkimai ir svarbiausieji darbai.

Vaičiaitis, Vaidotas Antanas. Konstitucinė valstybės tarnybos samprata ir valstybės tarnybos tobulinimo koncepcija / Vaidotas A. Vaičiaitis. - Santr. angl. - Bibliogr.: 38 pavad. // Teisė. - ISSN 1392-1274. - T. 78 (2011), p. 119–136.

Straipsnyje iš konstitucinės teisės perspektyvos nagrinėjama dabartinė Lietuvos viešojo administravimo ir valstybės tarnybos sistema, lyginami du pagrindiniai viešojo administravimo modeliai. Šiems tikslams pasiekti gana de-

taliai nagrinėjama Konstitucinio Teismo suformuluota konstitucinės valstybės tarnybos sampratos jurisprudencija. Vienas iš pagrindinių straipsnio tikslų – konstituciškai įvertinti 2010 metais Vyriausybės parengtą Valstybės tarnybos tobulinimo koncepciją ir įstatymų leidėjui pateikti su jos įgyvendinimu susijusius konkrečius pasiūlymus.

Vaišnys, Andrius. 20 metų – paskui trečiąją jėgą / Andrius Vaišnys. - Bibliogr. išnašose // Parlamento studijos. - ISSN 1648-9896. - [Nr.] 9 (2010), p. 5–30.

Šios publikacijos tikslas – apžvelgti esminius parlamentinės tradicijos atkūrimo bruožus politinės kultūros kontekstuose.

Varnienė-Janssen, Regina. Parlamentarų informacinis aprūpinimas – demokratijos plėtros instrumentas / Regina Varnienė-Janssen, Aurelija Vernickaitė. - Santr. angl. - Bibliogr. išnašose // Parlamento studijos. - ISSN 1648-9896. - [Nr.] 9 (2010), p. 31–50.

Vieningos ir atviros Europos kūrimo kontekste ypač aktuali valdžios aprūpinimo informacija ir jos atvirumo problema, nes nuo informacinio aprūpinimo kokybės priklauso valdžios institucijų priamamų sprendimų kokybė. Šioje publikacijoje nagrinėjamas informacijos vaidmuo sprendimų priėmimui, apžvelgiami užsienyje vykdyti tyrimai apie parlamentarų informacinius poreikius ir jų aprūpinimą informacija, supažindinama su Lietuvos parlamentarų informacinio aprūpinimo būkle.

Veilientienė, Audronė. Lyderio problema parlamentinėje valstybėje. Seimo frakcijų vadovai parlamentinės krizės laikotarpiu 1926 m. / Audronė Žemaitytė-Veilientienė. - Santr. angl. - Bibliogr. nuorodos išnašose // Parlamento studijos. - ISSN 1648-9896. - [Nr.] 8 (2009), p. 30–51.

Straipsnyje analizuojami III Seimo frakcijų lyderių veiksmai parlamentinės krizės laikotarpiu, bandoma išsiaiškinti, ar buvo galima užkirsti kelią kariniam perversmui. Pateikti duomenys rodo, kad perversmo buvo galima išvengti liau-

dininkams sudarius koaliciją su viena iš krikščionių demokratų bloko frakcijų – Ūkininkų sąjunga. Liaudininkai tuo nepasinaudojo, nes jų tikslas buvo ne tiek įgyvendinti demokratines reformas, kiek susilpninti krikščionių demokratų įtaką šalyje.

Žiobienė, Edita. Reform of the ombudsman institutions in Lithuania = Ombudsmeno institucijų reforma / Edita Žiobienė. - Santr. liet. - Bibliogr.: 7 pavad. ir išnašose // Jurisprudencija. - ISSN 1392-6195. - 2010, [t.] 1(119), p. 29–42.

Straipsnyje rašoma apie Seimo kontrolierių instituciją, įkurtą remiantis Konstitucijos 73 straipsniu. To paties straipsnio trečioje dalyje numatyta suteikti galimybę įstatymų leidėjui sukurti kontrolės institucijų sistemą, tačiau nagrinėjant įsteigtas kontrolierių institucijas akivaizdu, kad sistema nėra sukurta. Pavienės institucijos, nors veikia sėkmingai ir gana efektyviai, vis dėlto neapima visų žmogaus teisių sričių, jų mandatas skirtas nagrinėti skundus, kai kuriose srityse kontrolierių funkcijos yra dubliuojamos, kyla abejonų dėl įstatymų, reglamentuojančių šių institucijų veiklą, konstitucingumo.

Straipsnyje Lietuvos kontrolierių institucijos analizuojamos besiremiant klasikine ombudsmeno teorija ir tarptautiniais dokumentais, lyginama su kitų valstybių praktika, pateikiami kontrolierių statuso, veiklos, mandato, tarpusavio koordinavimo klausimai, kuriems būtina reforma.

Parengė *Virgilija Beganskaitė*